

Modely fungování a organizace finanční správy

Jan Neckář

4. 10. 2022

Z charakteristiky finanční správy

- 1. Veřejná správa součást metody regulace ve finančním právu
- 2. Realizace finančního práva prostřednictvím metod a forem veřejné správy
- 3. Součást veřejné finanční činnosti
- 4. Různorodost segmentů veřejné finanční činnosti vyžaduje rozmanitost v implantaci prvků veřejné správy

Veřejná finanční činnost 1

- specifická činnosti státu, jiných veřejnoprávních korporací a od nich odvozených subjektů – veřejný sektor.
- účelová činnost, zaměřená na zajištění materiálních podmínek pro uskutečňování funkcí státu a veřejného sektoru, materiálního základu pro poskytování veřejných statků a v neposlední řadě fungování peněžního systému státu, jakož i finančního trhu
- Vzájemná provázanost – dysfunkce
- VFČ= nakládání s peněžní masou: přímé, nepřímé

Veřejná finanční činnost 2

Přímé nakládání s peněží masou:

- **monetární** činnost, tj. tvorba peněžní masy jako sumy všech peněžních prostředků dané měny, její ochrana a zajištění stability,
- **devizová** činnost, tj. operace spočívající v mocenských ingerencích do nakládání s devizovými hodnotami a ve vytváření a použití devizových rezerv státu,
- **fondovní** činnosti, tj. vytváření soustav peněžních fondů, jejichž účelem je financování fungování státu a uspokojování veřejných potřeb, včetně vytváření specifických pojistných a garančních fondů ve veřejném zájmu, jakož i zajištění alokace části peněžní masy v nich, její rozdělování a užití,

Veřejná finanční činnost 3

Činnosti, které nepřímo působí na peněžní masu, mohou být na příklad:

- **kontrolní** činnosti, tj. vytváření systémů kontrolních mechanismů k zabezpečení souladu reálného stavu nakládání s peněžní masou se stavem požadovaným,
- **dohledové** a jiné činnosti k zabezpečení fungování finančního trhu,
- finanční **plánování**, včetně tvorby veřejných rozpočtů ve smyslu plánovacích dokumentů,
- finanční **účetnictví**, včetně bilancování
- finanční **statistika**.

Cíl finanční správy

- Ideální stát – maximální sociální užitečnost pro občany
- H. Dalton, Základy veřejných financí (1930): stát, který umí hospodařit, není držgrešle, ale není prostopášný, nemyslí jen na současnost, ale i na budoucnost, zajistí občanům bezpečí, svobodu vlastního rozvoje a sociální jistotu zejména v nemohoucnosti a stáří ...

Cíl finanční správy

- Koresponduje s účelem existence veřejné finanční činnosti:
- 1. Zabezpečení odpovídajícího materiálního základu k plnění funkcí státu a veřejné samosprávy
- 2. Zabezpečení funkcí státního intervencionalizmu – redistribuční, stabilizační, adaptační, alokační, koordinační
- 3. Zajištění stability měny a peněžního systému
- 4. Zajištění hospodářských funkcí státu

Funkce finanční správy

- Obecné funkce VS : organizační, regulační, ochranná
- Speciální funkce FS:
 - Plánovací, • Rozhodovací, • Příkazovací, • Kontrolní, • Koordinační, • Kooperační, • Stimulační, edukační, servisní, • Konzultační, • Informační, • Depozitní, • Evidenčně-účetní • Hospodářská

Metody finanční správy

- Metody VS = způsoby činností, které realizují úkoly uložené veřejné správě
- Obecné metody VS – m. řízení, regulace, přesvědčování a donucení •
Metoda veřejné služby
- Specifické metody – m. administrativní, ekonomické, organizační •
Metody finančního působení veřejné správy
- Metody správy veřejných financí

Pojetí finanční správy

Finanční správa ve funkčním smyslu a v organizačním smyslu

- Ve funkčním smyslu: veřejná finanční činnost vykonávaná s použitím metod a forem veřejné správy
- V organizačním smyslu: soustava realizátorů finanční správy ve funkčním smyslu

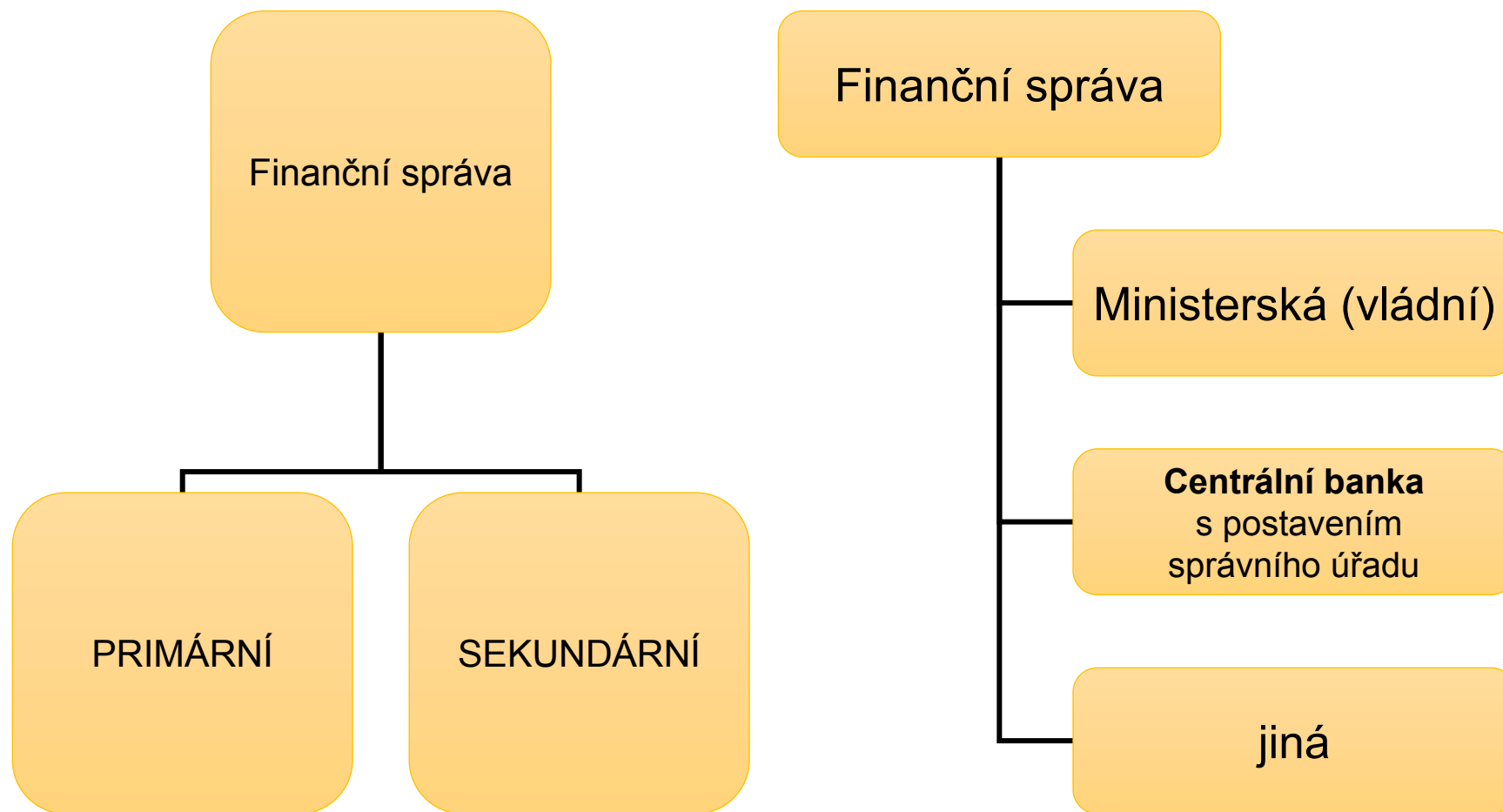
Typologie

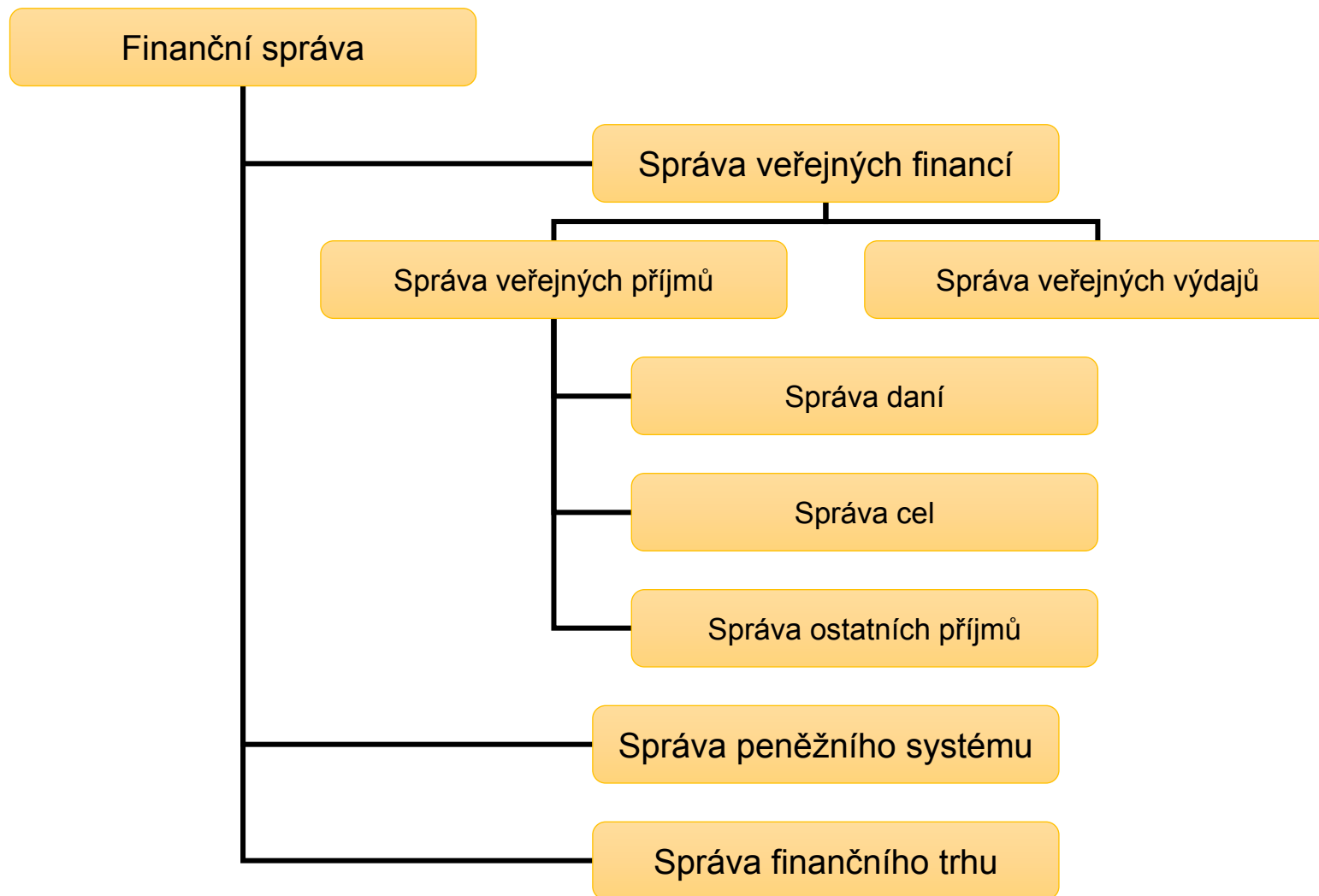
1. **Správa vrchnostenská x nevrchnostenská**
2. **Správa vázaná x volná (diskrece)**
3. **Státní (vládní) správa x samospráva**
4. **Členění podle úkolů**
5. **Rezortní správa**
6. **Primární x sekundární správa**

Primární a sekundární finanční správa

- **Primární** finanční správa: MF, ČNB, NKÚ, FSČR, CSČR, státní fondy
- Sektor veřejných financí: P+S
- **Sekundární finanční správa:**
 1. Primární předmět činnosti – ne realizace VFČ (nakládání s peněžní masou: přímé, nepřímé)
 2. Návaznost VFČ na primární předmět
 3. Nerespektuje dělbu moci (orgán veřejné moci) – soudy
 4. Veřejná kontrola - ... rezortní, FSČR, MF ...
 5. Netvoří obecnou strategii VFČ

Prostředí realizace finanční správy

Teritoriální principy

- Centrální finanční správa – MF, ČNB
- **Administrativní členění státu** – obec, okres, kraj (1960)
- Obvody **podle systému územních samosprávných celků** – obec (typ), VÚSC
- Vlastní obvody podle potřeb FS
- Kombinovaný systém teritoriální a funkční (pobočky ČNB)

Koncentrace x dekoncentrace

- Relativní
- Koncentrace v systému národních výborů
- Dekoncentrace – vytváření speciálních orgánů k výkonu finanční správy
- Tendence dílčí koncentrace – specializace – specializované a odvolací fin. ředitelství

Centralizace x decentralizace

Centralizovaná finanční správa – pobočky

- ČNB
- Fondy

Decentralizace – fiskální federalismus

- Správa státních financí
- Správa financí územních samospráv
- Správa financí profesních (zájmových) veřejných korporací

Duální správa

- Správa vykonávaná dvěma orgány finanční správy bez vzájemného vrchnostenského vztahu
- Určující kritérium působnosti/příslušnosti: charakter (statut) adresáta FS
- Příklady: **devizové orgány** – MF, ČNB
 FSČR: obecné FÚ,
 Specializovaný FÚ

Dělená správa – funkční princip

- §§ 161-162 Daňového řádu
- Procesně dělená správa
- Institucionálně dělená správa

Nalézací řízení

Inkasní správa

Vymáhání

Děkuji za pozornost